

Zienswijze

Email: [redacted]@upcmail.nl

Zienswijze Onderzoeksagenda Milieu voor windbeleid en RES', zaaknummer 2022-005244

Inhoudelijke opmerkingen

In de notitie wordt veelvuldig gebruik gemaakt van onjuiste en verouderde informatie.

Zo gaat men er van uit dat de aanpak van de RES gedegen en onderbouwd is. Als klankbordgroep lid voor Windpark Doetinchem heb ik geconstateerd dat de een onderbouwing ontbreekt voort deze betreffende locatie langs de Oude IJssel. Er is hier herhaaldelijk naar gevraagd namelijk. Als dit al bij dit gebied zo is, vraag ik me af of dit ook niet geldt voor andere zoekgebieden. Waar is deze onderbouwing op gebaseerd en ook te vinden?

Als toehoorder van diverse RES-bijeenkomsten heb ik gemerkt dat de mening en suggesties van de deelnemende burgers stelselmatig aan de kant zijn geschoven. Er heeft geen democratisch proces – of maar iets wat er op lijkt- plaats gevonden.

De visieschets Gaaf Gelderland, geeft geen gaaf maar *Vaag* beeld en is geen bruikbare schets voor een NRD. In deze schets wordt alleen maar duidelijk dat geen inwoner in Gelderland zich veilig kan wanen voor de plaatsing van windturbines Die lijken overal te moeten en kunnen worden geplaatst .

In het document wordt verwezen naar de nieuwe omgevingswet terwijl deze helemaal nog niet in werking is.

Op pagina 16 staat dat nieuwe windturbines niet zijn toegestaan in weidevogelgebieden (artikel 2.51a). Met betrekking tot windturbines in Gelders natuurnetwerk (GNN) volgt uit artikel 2.39 dat dit alleen is toegestaan als er geen nadelige gevolgen zijn voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het GNN. Nieuwe activiteiten binnen Groene ontwikkelingszones (GO) (artikel 2.52) zijn alleen toegestaan als de kernkwaliteiten of ontwikkelingsdoelen, genoemd in de bijlage 'Kernkwaliteiten Gelders natuurnetwerk en Groene ontwikkelingszone', per saldo en naar rato van de ingreep worden versterkt en de samenhang niet verloren gaat. Verderop in de NRD voegt men hier maar aan toe dat er een 'nee mits' van toepassing is op de GGN regel. Voor de GO een 'ja mits'. n welk van de genoemde artikelen staat dit dan? De genoemde voorwaarden in het begin worden een flink aantal pagina's verderop weer te ontkracht. Deze uitingen staan haaks op elkaar. Het is volstrekt onduidelijk wat de regels of voorwaarden van de provincie ook zijn.

In afbeelding 3.3 verwijst men voor de Achterhoek naar zoekgebieden wind- en zonne-energie terwijl in de RES Achterhoek geen onderscheid wordt gemaakt tussen wind- en zonne-energie. Oftewel in de RES Achterhoek zijn helemaal geen zoekgebieden die op basis van enige inhoudelijke en onderbouwde analyse tot stand zijn gekomen. De afbeelding is dus niet juist voor wat betreft de Achterhoek

Er wordt verwezen naar het akkoord van Groenlo 2009 en 2013. Dit is achterhaalde informatie. Er is inmiddels een nieuw akkoord Groenlo afgesproken op 1 februari 2023. Dit akkoord moet nog ter besluitvorming voorgelegd worden aan diverse gemeentes.

In tabel 3.1 staat verouderde informatie, inmiddels is er veel nieuwere informatie beschikbaar (oa via het CBS). Volgens deze nieuwe informatie worden de gestelde doelen qua duurzame energieopwekking per 2030 al gehaald. Dit betekent dat de provincie Gelderland geen basis meer heeft, en derhalve niet langer bevoegd gezag is, om vanuit het energieakkoord extra projecten in gang te gaan zetten.

Het is bijzonder dat in het Plan-MER geen rekening wordt gehouden met de omgevingsvisies (of structuurvisies) van gemeenten.

Er wordt in hoofdstuk 4.1 gesproken over zoekgebieden RES 1.0 terwijl in werkelijkheid in de RES Achterhoek helemaal geen concrete RES zoekgebieden waarvan een deugdelijke en degelijke onderbouwing bekend is.

OP pagina 26, fase 3, is de omschrijving van wat deze aanpak behelst zo onduidelijk dat dit niet te volgens is. Dit dient derhalve transparant en in begrijpelijke taal te worden herschreven.

Op pagina 27, 1e alinea, wordt wederom gerekend met grote windturbines (ashoogte 166m) en kleine (ashoogte 120m). Maar deze windturbines zijn niet meer verkrijgbaar of inmiddels verouderd en derhalve is dit onjuist en kloppen de uitgangspunten niet.

In het blauw omkaderde deel op pagina 27 wordt gesproken over de positieve en negatieve milieueffecten. Er zijn helemaal geen positieve milieueffecten voor windturbines en wellicht ook niet voor PV velden. Wat hier staat is klinkklare onzin

Daarnaast wordt het woord milieu te pas en te onpas gebruikt, terwijl het keer op keer iets anders betekent. Maar wellicht komt de opsteller uit een ander milieu. Een goede definitie van gebruikte termen is dus noodzakelijk

Op pagina 29 worden als ondergrens van de bandbreedte van het Plan-MER windturbines gebruikt met een ashoogte van 120m. Deze windturbines worden helemaal niet meer gemaakt, zijn ook niet meer leverbaar. Wederom kloppen de uitgangspunten van deze plan-MER dus niet. De referentieturbines geven daardoor dus geen realistische bandbreedte aan mogelijke windturbines weer. Ook de bovengrens van 160 meter is naar alle waarschijnlijkheid niet meer up to date. Steeds hoger en groter is de trend bij de projectontwikkelaars. Het geplande inzicht in de effecten is derhalve onjuist en biedt geen garantie voor de toekomstige omwonenden van windturbines.

Op pagina 29, 3e alinea staat:

“Grotere windturbines (in omvang en vermogen) worden momenteel enkel gerealiseerd op zee, mede vanuit toenemende omgevingseffecten (geluid, slagschaduw, visuele verstoring) naarmate de windturbine in hoogte toeneemt.” Deze stelling is onjuist voor het eerste deel en juist voor het 2e deel. Onjuist omdat op land inmiddels alleen nog maar de grotere windturbines worden geplaatst (omdat er geen kleinere meer worden geproduceerd). Wat wel juist is dat grotere windturbines inderdaad, vanwege de grootte, zorgen voor een flinke toename van omgevingseffecten, op zee worden geplaatst. Reden te meer om bij deze NRD uit te gaan van deze grote industriële windturbines.

In de laatste alinea van pagina 29 worden tegenstrijdige uitspraken gedaan: “Dit omdat milieueffecten (zoals geluid) versterkt kunnen worden door clustering van windturbines. Anderzijds kan clustering uiteindelijk ook zorgen voor vermindering van de totale hinder omdat er minder opstellingen zijn.”

Op de pagina's 30 en 31 wordt een opsomming gegeven van de beperkingen vanuit wet- en regelgeving aan een zoekgebied. Je zou verwachten dat hier dan een uitputtende opsomming zou volgen. Edoch de opsomming is niet volledig en deels pertinent onjuist.

- Wat ontbreekt zijn de gevolgen voor de natuur en de omwonenden.
- Wat onjuist is, is de verwijzing naar een activiteitenbesluit. Het oude activiteitenbesluit is helemaal niet meer geldig.
Volgens de NRD gaat men desondanks uit van de norm uit het activiteitenbesluit. Dit kan dus helemaal niet.
- Qua veiligheid vergeet men de veiligheid van de omwonenden mee te nemen.

In het blauwe kader op pagina 31, in de laatste zin staat dat “mochten de resultaten uit het plan-MER Windturbinebepaling Leefomgeving van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat tijdig bekend zijn, deze resultaten zo ver als redelijkerwijs mogelijk worden verwerkt in dit plan-MER.”

Het is mij niet bekend wat men bedoelt met “redelijkerwijs”. Maar dit lijkt als een soort van vrijbrief te zijn geformuleerd. Iets in de trant van we doen ons best om een zo goed mogelijke inschatting te maken. Maar wat is de situatie als het resultaat afwijkt van de verwachting, wordt deze afwijking dan niet meegenomen?

In de alinea onder het blauwe kader op pagina 31 staat een moeilijk te begrijpen stuk tekst. Het lijkt alsof hier wordt voorgesorteerd op het creatief omgaan met ruimte en risico's omdat er 'afwijkingen' mogelijk zijn.

Op pagina 33 wordt gesproken over een onderzoek door Altenburg & Wymenga uit 2020. Het lijkt logisch dat men ook bij dit onderzoek is uitgegaan van kleine windturbines, die inmiddels niet meer leverbaar zijn. Dit uitslag van onderzoek zal naar alle waarschijnlijkheid niet meer juist zijn, laat staan bruikbaar voor deze NRD.

Op pagina 33 wordt in het blauwe kader gesproken over molenaarswoningen. Er wordt wederom gerekend met de oude niet meer geldige norm van 47 dB.

Op pagina 33 staat in tabel 4.2 wederom een onjuiste verwijzing. Er is geen activiteitenbesluit meer. (zie ook het blauw omkaderde deel op pagina 31.)

Ook is het in deze tabel onduidelijk wat men nu gebruikt voor de bepaling nee tenzij, of ja mits. Bijvoorbeeld als men een windturbine met de mast plaatst in een Groene Ontwikkelingszone, waarbij de wieken over een GGN zone draaien. Onder welke voorwaarden is dit dan toegestaan en onder welke voorwaarden juist niet? Dit wordt niet duidelijk.

Op pagina 36 staat dat men alleen kaartmateriaal van windturbines heeft met een ashoogte van 120m. Daarnaast dat men als uitgangspunt een zogenaamde relatief 'stille' windturbine gebruikt. Zoals al aangegeven zijn deze kleine windturbines helemaal niet meer leverbaar. Wat wordt onder 'stil' verstaan? Dit wordt niet gespecificeerd en is derhalve een loze term. Hier lijkt men er dus doelbewust voor te kiezen om de plaatsingsmogelijkheden voor windturbines zo maximaal als mogelijk op te rekken. Voor een NRD is dit een onjuist uitgangspunt.

Op pag. 36 staat een hoogst merkwaardige uitgangspunt:

“Daarom kan het rekenen met een hogere bronsterke (bijvoorbeeld 106 dB ten opzichte van 103 dB) leiden tot het onnodig beperken van zoekruimte voor deze windturbines. Met het uitgangspunt dat voorliggende NRD niet op voorhand (mogelijk) onnodig zoekruimte voor windenergie uitsluit, zijn om bovenstaande reden geen kaarten opgenomen van windturbines met een ashoogte van 166 m.”

Zoals al eerder aangegeven zijn deze kleine windturbines van 120 meter niet meer leverbaar en bruikbaar. en zullen de resultaten van de huidige veel hogere windturbines in de NRD moeten worden verwerkt!

Kortom met deze NRD wil men klaarblijkelijk expres de werkelijke situatie niet gebruiken omdat het anders te 'moeilijk' wordt. Het is klaarblijkelijk de opzet om zoveel als mogelijk geen rekening te houden met alle werkelijke nadelen van de huidige grote windturbines. Dat lijkt mij niet de juiste opzet voor een goed Plan-MER.

Op pagina 41 wordt wederom herhaald dat men onjuiste en onvolledige informatie gebruikt voor deze NRD. Men meldt eerst dat men voor het onderzoeksgebied uit wil gaan van windturbines tussen de 120 en de 166 m ashoogte. Dat er slechts met kaartmateriaal wordt gewerkt van windturbines met slechts 120 m ashoogte. Terwijl er allang geen windturbines meer leverbaar zijn van 120 m hoog. Kortom; aan de hand van gedateerde en onjuiste informatie wil men een Plan-MER uitvoeren, waarmee de plaatsing van zeer grote windturbines (166 meter en hoger) mogelijk wordt. Dit alles ten koste van natuur en omwonenden. Met andere woorden men gebruikt expres onjuiste informatie om een goedkeuring te verkrijgen om zoveel als mogelijk geen rekening te houden met de werkelijke gevolgen van de industriële windturbines.

Op pagina 42 laatste alinea wordt gesproken over zoekgebieden die in de RES 1.0 zijn vastgelegd. Ik heb diverse RES meetings meegemaakt. Ik heb op de RES websites gezocht naar 'de zoekgebieden' maar ik kom er niet achter wat men hiermee bedoelt. In de RES Achterhoek zijn geen zoekgebieden bekend gemaakt. Vanuit mijn deelname aan de RES Achterhoek zijn inderdaad helemaal geen milieuaspecten meegenomen. Alternatieven zijn vanuit de RES Achterhoek helemaal niet onderzocht.

Op pagina 43 staat bij punt 9 vermeld dat er rekening wordt gehouden met een andere grootte van zoekgebieden van wind vanwege de verstoringscontour van windturbines op bijvoorbeeld woningen en natuurgebieden. Dit klinkt erg mooi, edoch het is een loze kreet omdat men volledig open laat wat dit dan betekent voor de burgers die in deze woningen wonen en de planten en dieren in deze natuur.

Bij punt 10 op deze zelfde pagina wordt wederom een onjuiste uitgangssituatie vermeld. Er zijn geen windturbines meer met een ashoogte van slechts 120 m.

Op de 1 na laatste alinea van deze pagina staat het Plan-MER slechts 5 alternatieven gaat onderzoeken:

- RES 1.0
- Natuur
- Landschap
- Leefomgeving
- Energiesysteem.

Wat hierin ontbreekt is een onderzoek naar de sociale gevolgen voor de omwonenden. Het plaatsen van windturbines heeft (zoals nader onderzocht door Zembla en uitgezonden 09- 8 december 2022) een zeer grote impact op de omwonenden. Allereerst de overlast (hoorbaar geluid, infrageluid en slagschaduw), de impact op de waarde van de woningen, de impact op de gezondheid (geluidsoverlast en slecht slapen) maar ook de ervaring dat de overheid als een onbetrouwbare partij te werk gaat. Deze onbetrouwbare manier van werken voldoet niet aan het ABW.

Op de laatste alinea van pagina 43 wordt vermeld dat ook de inpasbaarheid in het energiesysteem een van de belangrijkste voorwaarden is voor de uitvoerbaarheid van het voornemen. Tja dit hoort niet in de NRD thuis. Dit zou geen enkele rol moeten spelen ten behoeve van de Plan-MER. Dit is precies 1 van de problemen bij de opdrachtgever van dit onderzoek. Geld/economische motieven versus gezondheid van natuur en omwonenden.

Pagina 44: Het woord alternatief wordt meerdere keren herhaald. Maar voor omwonenden geldt dat zij geen alternatieve gezondheid kunnen aanspreken, geen alternatief hebben qua leefomgeving, er

geen alternatief landschap bestaat, er geen alternatieve natuur aanwezig is. Wel kan men andere keuzes maken rondom systeem efficiëntie van het energiesysteem of andere duurzame oplossingen. Qua gevoeligheidsanalyse, waarover men rept, zou ik eerder verwachten dat men de sociale aspecten gaat onderzoeken van de gevolgen, bij plaatsing windturbines. Men lijkt om de hete brij heen te draaien dat er geen enkel draagvlak is.

Ook de gevoeligheidsanalyse voor het verhogen doelstelling (55%/60% CO₂ –reductie) hoort niet thuis in deze NRD. Advies voor een passende oplossing (reductie CO₂ uitstoot): sluit Schiphol, sluit Tata Steel, sluit diverse raffinaderijen of sluit Vulcanus (de lokale Tata steel bij Doetinchem die ook met steenkool het ijzer smelt).

In alinea 5.3 wordt wederom gerept over windturbines van 120 m ashoogte. Deze bestaan helemaal niet meer. En voor de grote windturbines met ashoogte van 166 m hoogte de vraag hoe men dit wil onderzoeken als men niet eens kaarten heeft voor dit type windturbines. Dit leidt alleen maar tot alternatieven die los van de werkelijkheid staan. Een MER die op drijfzand is gebaseerd.

Afbeelding 5.3. Tja mooie schetsmatige blauwgekleurde gebieden. Maar op basis waarvan is dit bepaald? Als de RES 1.0 al niet kan aangeven hoe men tot de RES gebieden is gekomen, dan zal dit voor het alternatief al helemaal o gelden.

Laatste alinea pagina 45. Waarop is de stelling gebaseerd dat een geluidsnorm van 45dB voldoende zekerheid biedt voor een gezonde en veilige leefomgeving? De stellingname klopt daarnaast niet eens. Want men bedoelt niet een geluidsnorm van 45dB maar zoals later uit de tekst blijkt Lden 45dB. En Lden is een slechts een gemiddelde norm (de pieken en daarmee de overlast kunnen vele malen hoger uitvallen). Daarnaast is Lden niet te handhaven (volgens HUF rapport inspectiedienst VROM) door de gemeentes/provincie.

Eventuele normen waarop de NRD wordt gebaseerd moeten klip en klaar worden geformuleerd en niet met elkaar verward worden

Op pagina 46 lijkt de provincie Gelderland zich enige zorgen te maken over de omwonenden. Maar in plaats van dat de provincie eist om 0 uur slagschaduw toe te staan, verzoekt zij dit slechts aan de betreffende projectontwikkelaars. De effecten van slagschaduw op objecten moeten in de NRD echter niet ontbreken!

In de 2e alinea staan onwaarheden. Er is momenteel geen geldige geluidsnorm. Daarnaast heeft het rekening houden met veiligheidscontouren en adviesafstanden weinig van doen met een gezonde en veilige leefomgeving (voor burgers). Want wat verstaat men dan onder ' rekening houden met'.

Afbeelding 5.5 is onbruikbaar. Er zijn geen windturbines meer met 120 m ashoogte.

Afbeelding 5.7 op pagina 48 is onjuist. Immers in de afbeeldingen zijn alleen windturbines opgenomen die er niet meer zijn (120 m ashoogte).

Afbeelding 5.8 op pagina 49 is om diezelfde reden onjuist en onbruikbaar.

Laatste alinea pagina 49. Tja waarom gaat men niet onderzoeken hoeveel zonnepanelen op daken kunnen worden geplaatst. Is veel beter voor de natuur, maar ook voor onze boeren.

1e alinea pagina 50. Eerst wordt er gemeld dat plaatsing windturbines in GGN kan onder de voorwaarde 'nee mits'. En nu staat er dat in het alternatief het niet kan. Dat men zelfs overdraai (½ rotor diameter) wil voorkomen. Het is onduidelijk wat men nu precies wel/niet wil, Ook de GO is nu ineens geen plek om windturbines in te plaatsen. NB heel goed ... maar wat is nu de het uitgangspunt?

Afbeelding 5.10. Wat zijn EVZ's in dit kader? Wat wordt bedoeld met overige beschermde gebieden?

Afbeelding 5.11 is een onbruikbare afbeelding. Dit is gebaseerd op windturbines met een ashoogte van 120 m, die helemaal niet meer leverbaar zijn.

Pagina 51 laatste alinea. Het alternatief energiesysteem is een vraagstuk dat uitsluitend technisch en nogal kort cyclisch van aard is. Dit doet voor een Plan-MER helemaal niet ter zake. Daarnaast is een flink deel van de energievoorziening geprivatiseerd.

Maar zoals u kunt lezen op pagina 52 heeft men geen idee wat men hier mee moet. Want voor dit alternatief heeft men geen kaartmateriaal opgenomen (.

Op pagina 53, tabel 6.1. Dit is een onvolledige tabel omdat het 'aspect' omwonenden in de vorm van mens en natuur ontbreekt. Daarnaast probeert men de bittere pil te verkopen met vaag omhullend taalgebruik omdat met plaatsing grote windturbines het effect op het landschap nogal vernietigend is. Het wordt feitelijk een industriegebied in plaats van dat er sprake is van (zoals men dat zegt) 'aantasting van landschappelijk waarden en structuren'. Daarnaast zorgt geluid niet voor 'geluidshinder op geluidsgevoelige objecten' maar zorgt geluid direct voor verslechtering van de gezondheid bij de omwonenden. Het effect van slagschaduw is niet 'slagschaduw op omliggende woningen' maar flinke overlast voor de omwonenden (mens en natuur). Daarnaast speelt er nog een ander effect: de waardevermindering van de woningen en eigendom van de omwonenden.

Op pagina 54 staat in de tabel het effect van vermeden emissies. Tja als dat zo belangrijk is dan kunnen de windturbines beter op zee worden geplaatst. Daar waait het vaker en harder, daarom zal een windturbine op zee meer effect ressorteren.

De gebruikte criteria in tabel 6.2 zijn nogal vaag en onvoldoende duidend om te beoordelen wat men hier nu precies mee wil bereiken en op welke wijze dit bijdraagt aan een goede NRD. De sociale aspecten die relevant zijn voor de omwonenden (mens en natuur) staan niet vermeld. Het lijkt me dat deze toch cruciaal zouden moeten zijn voor een goede NRD. Daarnaast staan er diverse aspecten die niet ter zake doen voor de NRD: duurzaamheid, doelbereik, netinpassing.

Algemene opmerkingen:

De WHO heeft overheden inmiddels met 2 opeenvolgende rapporten overheden gewaarschuwd voor de schadelijkheid (voor gezondheid burgers) van geluidsoverlast. In WHO-rapport uit 2018 wordt geadviseerd de navolgende cruciale leidende principes te volgen:

Verminderen, bevorderen, coördineren en betrekken

- Verminder de blootstelling aan lawaai, terwijl stille gebieden worden behouden.
- Interventies bevorderen om de blootstelling aan lawaai te verminderen en de gezondheid te verbeteren.
- Coördineren van benaderingen om geluidsbronnen en andere milieugezondheidsrisico's te beheersen.
- Informeren en betrekken van gemeenschappen die mogelijk worden getroffen door een verandering in de blootstelling aan lawaai.

Het is derhalve onjuist om (met in achtneming van de leidende principes van de WHO) de voorbarige conclusie te trekken dat geluidsoverlast tot de eerder gestelde (inmiddels ongeldig verklaard) normen

mogelijk is. Ook is het van belang te melden dat de oude normen niet gebaseerd zijn op enig onderzoek of onderbouwing.

WHO adviseert notabene om gedegen onderzoek te verrichten naar gezondheidseffecten van windturbines. Dus mede op basis van deze WHO-aanbevelingen, stel ik voor om eerst gedegen onderzoek te verrichten (en de resultaten af te wachten) naar de gezondheidseffecten van burgers voordat plaatsing van windturbines kan worden overwogen. Het is tenslotte vanuit het voorzorgbeginsel voor overheden verplicht om haar burgers voldoende bescherming te bieden tegen ongewenste gezondheidseffecten.

Gezondheidseffecten op omwonenden

De gezondheids- en sociale aspecten voor omwonenden vormen het hoofdonderwerp in het publieke debat. Maar de gezondheidsaspecten komen bijna niet ter sprake. Dit is een forse omissie in deze NRD.

Juist omdat de gezondheid van omwonenden tot nu toe niet kan worden gegarandeerd, niet door de gemeentes, niet door de Rijksoverheid of de Provincies maar ook niet door de projectontwikkelaars is er een forse maatschappelijke discussie ontstaan en zijn er diverse juridische processen gevoerd met als eindresultaat de uitspraak van de Raad van State en de afwezigheid van geldende normen ten behoeve van windturbines.

Vanuit het Unierecht, de EU-regels van Aarhus en het voorzorgbeginsel is het noodzakelijk dat op basis van gedegen veldonderzoek wordt bepaald (in samenspraak met op dit onderwerp ervaren medische specialisten) met welke gezondheidseffecten windturbines in de leefomgeving rekening moet worden gehouden en welke normen nodig zijn om de gezondheid van omwonende burgers te waarborgen.

Geluidsnormen Lden.

In de concept NRD wordt ervan uitgegaan dat de nieuwe soort normstelling qua geluid zal luiden in Lden. Deze normeringssoort is echter niet meetbaar, zie ook HUF-rapportage inspectiedienst VROM (uitzending Zembla 8 december 2022). Ook biedt een Lden normering geen bescherming tegen geluidsoverlast voor omwonende burgers, vanwege het feit dat de norm slechts een gemiddelde jaarnorm is.

Zoals onomstotelijk blijkt uit het WHO-rapport schaadt geluid de gezondheid van de mens. Hoe harder het geluid des te groter de gevolgen op de gezondheid.

Lden is dus niet geschikt om de gezondheid van omwonenden te beschermen en zal dus moeten worden vervangen door een normeringssoort voor geluid, die meetbaar maar ook handhaafbaar is aan de ene kant en daadwerkelijke bescherming biedt voor de gezondheid van omwonende burgers aan de andere kant.

Om alle gezondheidseffecten mee te nemen moet naast het hoorbare geluid ook laagfrequent en infrason geluid worden meegenomen en zullen metingen dus niet alleen in dB(A) maar ook, voor de lagere frequenties, in dB(C) moeten plaatsvinden.

Transparantie, zorgvuldigheid en goede overheid

Het document Plan MER windbeleid en RES/NRD bevat onduidelijkheden en op sommige plekken onjuistheden of tegenstrijdigheden.

In het kader van betrokkenheid burgers en transparantie lijkt me ook dat dit rapport in heldere B1 taal dient te worden geschreven zodat ook daadwerkelijk iedere Gelderse inwoner hier kennis van kan nemen. Zie ook: Algemene Bestuur wet artikel 3.2.